

Projekt finansieret af Den Danske Naturfond:

TILTAG FOR LØVFRØ, SPIDSSNUDET FRØ, MARKFIRBEN OG FLAGERMUS VED RONEKLINT

Beliggenhed:

Projektområdet omfatter to ejendomme ved Roneklint øst for Præstø, ved sydsiden af Præstø Fjord. Ejendommene har matrikel numrene 10e og 11a Roneklint By, Jungshoved Sogn. De har for årtier tilbage været drevet som æbelplantage, men henligger nu med kvæggræsning og lidt korndyrkning.

Projektets formål:

Der iværksættes tiltage som styrker den lokale forekomst af spidssnudet frø, løvfrø og markfirben. Alle tre arter har små, truede bestande i området eller på naboarealer. Desuden anlægges en "flagermuskælder", der forhåbentlig kan styrke forekomsten af flagermus i området.

Alle de nævnte dyrearter er omfattet af EU's habitatdirektiv. I området forekommer desuden også ikke-truede bestande af springfrø og stor vandsalamander. Disse arter er også omfattet af habitatdirektivet.

Projektets indhold:

For padderne laves et antal nye vandhuller ud over de vandhuller, der allerede eksisterer i området. På kortet over området er vandhullerne angivet med numrene 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 og 8. I tidligere versioner af vores ansøgning figurerede et vandhul mere tæt ved Roneklint by; det blev dog taget ud af ansøgningen, da det i mellemtiden allerede var blevet lavet. Derfor blev udgiften til et af vandhullerne trukket ud af det tidligere opstillede budget; men ved en fejl blev antal vandhuller i budgettet derved reduceret til syv. På trods af denne fejl er der alligevel gravet otte vandhuller med en samlet udgift som holder sig inden for budgetrammen.

For markfirben laves der et 100 m langt stengærde langs den grusvej, der fører fra Roneklintvej hen til det fredede område Bøndernes Eghoved (lok. 10 på kortet). Stengærdet har en sydvendt facade med næsten lodret stillede sten. Længere mod nord, ved den vestlige udkant af Roneklint, er et gammelt jorddige i skellet ind til nabomarken ryddet for skyggende vegetation på et stykke (lok. 9 på kortet). Derved øges chancen for at markfirben anvender skellet som en spredningskorridor. Nord for Roneklintvej laves desuden to stenbunker på de placeringer, der er angivet med tallet 11 på kortet. Syd for Roneklintvej laves stenbunker på de placeringer, der er angivet med tallet 12 på kortet; der er vist fem placeringer, men faktisk er der lavet seks stenbunker.

En "flagermuskælder" bygges ind i skrænten ved den placering der er markeret med tallet 13. Der graves ind i skrænten, og her placeres et bygningsværk der mures op med mursten. Det har form som en iglo med et stort indre kuppelformet hulrum og et relativt

snævert indgangsrør. Det hele dækkes over med jord til sidst, bortset fra indgangen, sådan at det glider ind i terrænet og næsten ikke ses udefra. Der kendes steder hvor der i herregårdsparker er lavet iskældre med nogenlunde denne struktur, og dér overvintrer mange af de mest sjældne arter af flagermus. Der findes endnu ikke mange erfaringer med målrettet anlæg af sådanne flagermuskældre – og især ikke erfaring med hvor hurtigt de eventuelt tages i brug af flagermusene. Så anlægget her har karakter af et eksperiment, hvor erfaringerne kan danne basis for fremtidige projekter andre steder.

Projektets fremdrift

Den Danske Naturfond gav via email besked om at projektet var godkendt d. 12. december 2016.

På det tidspunkt var Vordingborg Kommune allerede blevet ansøgt om de nødvendige tilladelser til at udføre projektet, og kommunen bevilgede disse tilladelser d. 19. december, hvilket betød at efter forløbet af de nødvendige 4 ugers ankefrist, kunne tilladelsen udnyttes efter d. 16. januar 2017. Et af vandhullerne, vandhul 1, ligger dog inden for strandbeskyttelseslinjen, og her kræves derfor også dispensation fra strandbeskyttelseslinjen. Sagsbehandlingen i Kystdirektoratet gik heldigvis hurtigt, sådan at denne dispensation forelå d. 9. februar og kunne træde i kraft 4 uger senere, dvs. d. 9. marts.

Arbejdet med at grave vandhuller blev forberedt med de omfattende træfældninger, som var nødvendige for at få plads til vandhullerne. Selve gravningen gik i gang omkring d. 20. januar og blev i hovedsagen afsluttet i de første dage af april.

Arbejdet med at opbygge det 100 m lange stengærde gik i gang i den sidste uge af marts og var afsluttet ca. 10. april. Stenbunkerne blev lagt ud omkring 11. april.

Arbejdet med at mure flagermuskælderen op begyndte omkring d. 19. april og blev afsluttet omkring slutningen af september.

Foto 1

Vandhullerne

Vandhullerne blev gravet af en gravefører som kun arbejder halvtids, dvs. ca. 20 timer om ugen.

Arbejdet startede med vandhullerne 3 og 4, som blev gravet i januar. Foto 1 viser stedet, med vandhul 4 i forgrunden, mens vandhul 3 anes i baggrunden. Den opgravede jord er spredt ud i de nærmeste omgivelser, dog sådan at et stykke med værdifuld engpræget vegetation er blevet ladet urørt. Vandhullerne blev fyldt med vand i løbet af få uger.

Derefter blev gravemaskinen flyttet til syd for Roneklintvej, hvor der var planlagt fire vandhuller. Der blev først lavet nogle prøvehuller for at se vandstand og jordbund. Jordbunden var mere sandet end forventet, og vandstanden ikke så høj som det kunne ønskes. Den sandede jordbund betyder, at det vand der kommer i vandhullerne, er grundvand som omtrent står i niveau med mosen i det nærliggende dalstrøg. Vandhullerne 6, 7 og 8 er placeret ret lavt i terrænet, nær ved mosen. Her vil der nødvendigvis komme vand, men det vil stå næsten 1 m under terræn. Vi udvalgte de tre bedste placeringer, hvor jorden er en anelse mere lerholdig end andre steder, og den dygtige gravefører skabte en form på vandhullerne, så det ikke springer i øjnene at der er ret langt fra gravekanten ned til vandspejlet.

Foto 2

Foto 2 og 3 viser hhv. vandhul 7 og vandhul 6 nogle uger efter at de er gravet. Som det ses, er vandstanden steget godt op. Det opgravede jord er spredt i et ret tyndt lag over et meget stort område. Lidt af jorden er lagt syd for vandhullerne, som en form for lav dæmning der skal forhindre, at der nogensinde kommer vand fra den nærliggende mose ind i vandhullerne. Der er fisk i mosen, og de må ikke kunne komme derfra ind i vandhullerne, da det vil forhindre at løvfrøens yngel kan overleve.

Foto 3

Vandhul 5 var lidt mere problematisk, fordi det skulle ligge lidt højere oppe i terrænet, og hvis grundvandet står næsten vandret hen igennem jorden, ville det betyde at der ville blive over 1 m fra gravekanten og ned til vandspejlet. Vi fandt dog et mindre område, hvor jordbunden var noget mere leret. Her gravede vi et vandhul noget mindre end planlagt, for at holde det inden for det lerede område, og håbede at det dog ville komme til at holde noget vand. Det gik over forventning, og der er nu skabt et vandhul dér med en rimelig vandstand (foto 4).

Foto 4

Dette var det vandhul, som der ved en fejl ikke var sat penge af til i budgettet. Men da det blev gravet noget mindre end forventet, kunne det godt rummes inden for budgettet.

Gravemaskinen blev herefter flyttet tilbage til området nord for Roneklintvej. Her er gravelokaliteterne 1 og 2, som begge ligger nær ved en stor drænledning, der fører ud til en pumpebrønd i vestkanten af Roneklint by. Vi vidste omtrent, men ikke helt præcis, hvor denne rørledning løber, og i hvilken dybde den ligger.

Ved udgravningen af vandhul 2, i kanten af et stykke ellebevoksning, konstaterede vi

at rørledningen ligger nær kanten af det planlagte gravefelt. Vi konstaterede også, at jordbunden var meget fin lerjord, og der var en chance for at denne lerbund var så tæt, at man kunne udgrave et fladvandet vandhul oppe over rørledningen, uden at vandet sivede igennem lerbunden ned til rørledningen. I første omgang satsede vi på, at dette ville være muligt, og det viste sig da også, at vandhullet fint samlede vand efter nogle regnfulde dage (foto 5).

Foto 5

På længere sigt holdt det dog ikke vand. Foto 6 viser situationen d. 23. april. Derefter blev det nødvendigt at gå til "plan B". Der blev iværksat to tiltag. For det første blev afløbet i pumpebrønden knap 200 m derfra hævet. For det andet blev der lagt ler tilbage over den del af vandhullet, som er lige over det store drænrør. Dette blev gjort d. 26. april. I de følgende måneder blev der holdt øje med, om regnvand bliver stående i vandhullet. Der blev en smule vand stående i bunden uafbrudt hele sommere, og i det regnfulde efterår steg vandet betydeligt. Foto 7 er fra 26./9., og i løbet af oktober er vandstanden steget yderligere. Så det ser ud til at vandhullets bund er tæt nu. Det er meningen, at dette vandhul skal være meget fladvandet, og at det skal kunne tørre ud i hvert fald i tørre somre. Hensigten er at det skal have en lav bestand af rovdyr i vandet (salamandre, vandinsekter), sådan at de haletudser, der udvikles i vandhullet, vil få stor overlevelseshøjde.

Foto 6

Foto 7

Foto 8

Gravningen af vandhul 1 kunne først påbegyndes d. 10. marts, da tilladelsen trådte i kraft. Foto 8 er taget midt under udgravningen. Det viste sig, at den store rørledning ikke lå ude langs kanten af gravefeltet, som forventet, men lige midt i gravefeltet. Det ville blive meget dyrt og vanskeligt at grave rørledningen op og erstatte den med et tæt plasticrør. I stedet blev der valgt den løsning at sætte et nyt stigrør i pumpebrønden ca. 20 m derfra. Det betyder at på længere sigt vil grundvandsstanden i hele området blive hævet. Foreløbig er der sat et stigrør på ca. 70 cm, hvilket er rigeligt til at opnå en fin vandstand i vandhullet. Senere kan det vise sig rigtigt at gøre stigrøret lidt kortere.

Som vandhullet fremtræder nu, er det æstetisk nogenlunde tilfredsstillende, med et vandspejl der i begyndelsen lå et stykke nede i udgravningen, men som i løbet af den regnfulde sommer og efterår er steget lidt, efterhånden som grundvandsstanden er steget. Der har været en del uønsket algevækst, som ejeren har fisket op og fjernet.

Stengærdet

Arbejdet med stengærdet foregik som nævnt sidst i marts og først i april. Foto 9 og foto 10 er taget under arbejdet. Foto 11 og foto 12 viser det færdige gærde.

Foto 9

Foto 10

Foto 11

Foto 12

Gærdet er bygget med en næsten lodret stenfacade vendt mod syd. Nordsiden af gærdet, dvs. bagsiden, er støttet af jord. Afstanden fra bunden af stenene, til toppen, er ca. 1 m, men de nederste ca. 10 cm af stenene er efterfølgende dækket til med jord. Gærdet skal kunne holde til, at kvæget færdes på og ved gærdet. Der er et par meter imellem gærdet og elhegnet, sådan at kvæget kan gå og græsse langs sydsiden af gærdet. Det er nødvendigt for at undgå, at det gror til med høje urter – i så fald ville det miste sin funktion. Stenene skal være solbeskinnede, ikke overskyggede af urtevegetation. Stenene er lagt med sans for at de passer til hinanden i formen, sådan at der opstår ikke for brede sprækker imellem dem.

Stenbunker

Stenbunkerne blev lagt ud i starten af april. Der er lagt to bunker nord for Ronelkintvejen; de ligger hvor der tidligere har været markskel tilplantet med poppeltræer. Poppeltræerne er nu skåret ned, og holdes nede ved afgræsning.

Syd for Roneklintvejen er der lagt seks bunker, omtrent som planlagt. De fire af dem ligger hen langs et tidligere markskel, hvor der er et terrænspring nedad mod syd. Også dette sted vil blive afgræsset. Foto 13 viser en af disse bunker, og den næste bunke anes i baggrunden i billedets venstre side.

Foto 13

Flagermuskælderen.

Opbygningen af flagermuskælderen gik i gang som planlagt i april. De mursten, der anvendes, er genbrugsmursten med en noget uregelmæssig facon. Det giver flere sprækker i væggen til flagermusene end hvis der anvendes nye, regulære sten. Desuden indbygges nogle drænrør hist og her i siderne.

Fotos 14 og 15 viser anlægget under opbygning d. 23. april. Der blev arbejdet på opbygningen i perioder nu og da i løbet af sommeren. Foto 16 viser situationen d. 27. juli, og foto 17 d. 1. august.

Foto 14

Foto 15

Foto 16

Foto 17

Foto 18

Foto 18 viser flagermuskælderen d. 26. september, da den var omtrent færdig. Kuplen er dækket over med jord. Der er sat en dør i ved indgangen; materialet er lærketræ. Døren støder for neden an mod en metalliste. For oven slutter den ikke tæt; det er her, flagermusene skal flyve ind.

Der er ved at blive plantet brombær oven på kælderen. Når de forhåbentlig gror op til brombærbuske, vil kvæget ikke færdes ret meget på højen. Men indtil videre holdes kvæget ude ved at der er sat en indhegning om anlægget - det er for at undgå, at flere stykker kvæg samtidig går op på højen, sådan at loftet bryder sammen. Det forventes at dette hegn kan fjernes igen en gang i 2018.

Foto 19 viser det indre af flagermuskælderen. I højre side ses et par steder de runde åbninger af drænrør, der er muret ind i væggen. I billedets venstre halvdel ses et stativ af paller, på hvilket der er lagt neg af tagrør. Det er tanken, at flagermus også skal have

mulighed for at kile sig ind mellem tagrørene, eller lægge sig der hvor tagrørene støder op til loftet.

Foto 19

Foto 20

Foto 20 viser flagermuskælderen ved indvielsen d. 27. oktober. Man ser sprækken over indgangsdøren, hvor igennem flagermus kan flyve ind.

Tiden vil vise, om og hvornår flagermus finder kælderen og tager den i besiddelse. Vi ved fra iskældrene ved nogle af herregårdene på Lolland, at de gerne benytter et sådant anlæg; men der findes indtil nu ingen erfaring om, hvor hurtigt dyrene finder frem til stedet. I den henseende er kælderen her et pilotprojekt. Erfaringerne herfra kan forhåbentlig inspirere til lignende anlæg andre steder.

Kåre Fog, 31. oktober 2017.